Ա. ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 140 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 18 ՕԳՈՍՏՈՍ 1899 30 ՕԳՈՍՏՈՍ 1899 (Ն. Տ.)

10 ՓԱՐԱ.

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ԶԻՒՎԷԼԷԳԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պապը Ալի Ճատտէսի, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ.

ارمنیجه یومی سورهاندغ غزته سی
اداره خانه سی
باب عالی جاده سی نومرو ۲۰

Direction du Journal Arménien
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ԵՏ ՉԻ ՏՐՈՒԻՐ
Խմբագրութեան ուղղուած ո՛ և է գրութիւն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 100
6 » » » 54

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ
12 ամիսը կանխիկ Ֆր. 22
6 » » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ կը հրատարակուի առաւօտները արշալոյսին։

ԳԻՆՈՎՈՒԹԻՒՆԸ

Հաստատուած ճշմարտութիւն մըն է թէ շատ մը քրէական յանցանքներ և նոյն իսկ ոճիրներ՝ գինովութեան արդիւնք են գլխաւորաբար։ Ասիկայ զօրաւոր ապացոյց մըն է թէ մարդիկ շատ անգամ անկարող կ'ըլլան իրենց լուրջ վիճակին մէջ ընել այն բանը՝ զոր գինեմոլութեան վիճակի մէջ կ'ընեն համարձակօրէն։

Ալքոլը՝ որ վայրկենական զուարճութեան մը փոխարէն կը փոխէ մարդս, և ընել կուտայ անոր այն բանը զոր պէտք չընէր եթէ չճաշակէր զայն,—ինչպէս մարդկային ազգը չպիտի կրէր շատ մը տառապանքներ, եթէ իր նախամայրը չճաշակէր արգիլեալ պտուղը— ալքոլը՝ ո՛չ միայն ընտանիքներու տնտեսական կացութեան թշնամին և զայն կործանողն է, այլ և ոստիկանութեան և ընդհանուր ապահովութեան համար մեծ հոգ մըն է։

Ամէն օր կը կարդանք լրագիրներու մէջ թէ ո՛րչափ ոճիրներ կը գործուին գինետուներու մէջ, կամ գինետունէ ելլելէ ետք փողոցներու մէջ, յանկարծական բարկութեան և կիրքի մը հետեւանօք, և այդ բարկութիւն ու կիրք կոչուած բանը (որ արդէն յիմարութեան վայրկենական մէկ պոռթկումէն ուրիշ բան չէ) ալքոլին գրգռիչ զօրութեան հետեւութիւնն է միայն։

Իսկ այն ոճիրներուն մէջ, որոնք կանխամտածութեամբ գործուած են, շատ անգամ կը տեսնուի որ ոճրագործները՝ ալքոլով ինքզինքնին զօրացնելէ ետքը գործադրութեան համարձակած են։

Արդ, տնտեսագէտը, մարդասէրը և առողջապահը եղող կառավարութիւնը՝ ամէն երկրի մէջ իրենց գլխաւոր հոգը ըրած են ոճրին մայրը եղող գինեմոլութեան դէմ մարտնչիլ։ Բայց ի՞նչ կերպով։

Եւրոպայի և մասնաւորաբար Անգլիոյ մէջ, գինեմոլութեան ախտին դէմ թէ՛ պաշտօնական և թէ՛ անպաշտօն անձերու կողմէ շատ բաներ խորհուեցան ու գործադրուեցան. բայց դպրոցներու շրջանակէն դուրս եղող ամէն ձեռնարկ ապարդիւն մնաց գործնականին մէջ։

Հոն գինեմոլութիւնը տարածուած կը գտնուէր ընդհանրապէս գործաւոր դասուն մէջ որ ժողովրդեան մեծագոյն մասն է։ Անմիջական դարմանի կարօտ եղողն ալ այս դասակարգն է միայն, որովհետեւ անկէ վեր եղող դասակարգը (քաղքենի, Էսնաֆ, Պուրժուա) և հարուստը, վաճառականը, ազնուականը, գործարանատէրը, ազնուականը և լորտը սեղանին վրայ Բէյռւ-Վէլէ կոչուած թեթեւ գարեջուրէն և կամ չափաւոր քանակութեամբ ազնիւ գինիէն ուրիշ բան չեն խմեր, զանոնք առողջացուցիչ բան համարելով. իսկ ոգելից ըմպելիք ծախուած սրահի մը մէջ գտնուիլը այնչափ ամօթ բան է իրենց դիրքին համար որ, եթէ հոն երթալու պէտք ունենան, հագուստնին և ցիլինտրին գլխարկնին փոխելու, ու թէև վայելուչ բայց հասարակ զգեստ մը հագնելու պարտաւոր կը զգան ինքզինքնին։ Մէկ խօսքով հասկցնելու համար թէ ո՛րչափ ստորնացուցիչ կացութեան մէջ ըմբռնուած է գինետունը, ըսենք թէ եթէ փառաւոր ֆուտոն մը իսկ ըլլայ այն՝ երբեք հրապուրիչ արտաքին ցոյց մը չունի. կիրակի օրերը բոլորովին գոց և գրեթէ պատուհաններէ զուրկ է, և միակ դուռն ալ՝ ներսը չտեսնըւող ապակիովը (պլայնտ կլաս) ընդհանրապէս մի միայն անո՛նց ծանօթ կ'ընէ գինետունը որոնք գիտեն թէ հոն գինետուն մը կայ։

Շատ խանութներ կան ուր ոգելից ըմպելիք կը ծախուին թէև,— ընդհանրապէս սեղանի գարեջուր,— բայց միայն տուն տարուելու համար են անոնք, իսկ խանութին մէջ երբեք չի կրնար խմուիլ։

Արդ, ինչպէս բացատրեցինք, Անգլիոյ մէջ հաչակ հանող սոսկալի գինեմոլութիւնը գործաւոր եւ ստորին դասուն կը պատկանի, և այս տողերը գրողը Լոնտոն գտնուած ատենը ցաւօք կը դիտէր շաբաթ իրիկունները ուշ ատեն գինետուներու առջև խռնուող աժգոյն կիներու եւ փառոյժ տղայոց տխուր բազմութիւնը, որոնք այդ չարաշուք դրան առջեւ հաւաքուած էին ներսը գտնուող իրենց անխիղճ ամուսիններուն և հայրերուն դուրս գալուն սպասելով։ Այս վերջինները նոյն օրը շաբաթականնին առած և զանոնք գինեպանին յանձնելով ստակ մը չէին պահած, իրենց տժգոյն կիներուն և փառոյժ տղայոց պնակ մը մնալէն կերակուր կերցնելու և ուրիշ պէտքերնին հոգալու համար։

Գործարանատէրները՝ ի սէր մարդկութեան դարմանել խորհելով այս աղէտը, որոշեցին որ իրենց գործաւորներուն շաբաթականները փոխանակ շաբաթ օրերը վճարելու՝ երկուշաբթի օրերը վճարեն, որպէս զի գինեմոլին շաբաթ իրիկունը անցնի առանց ոգելից ըմպելիքի տրուելիք ստակը գտնուելու անոր գրպանը։

Հասկնալու համար թէ ո՛րչափ գործնական էր այս ձեռնարկը, կը բաւէ գիտնալ թէ Անգլիացի գինեպանը, ըմպելին խմուելէ ետքը չառներ ստակը, այլ միշտ խմուելէն առաջ. և ով որ ըմպելիքի իւրաքանչիւր դաւաթի պատրանակութեան փոխարէնը կանխաւ չվճարէ. գինով ըլլալու իրաւունք չի կրնար ունենալ. կամ միայն այնչափ բան կրնայ խմել, որչափին ստակը որ կրնայ վճարել։

Բայց ի՞նչ ըսես, երբ չարաճճի գինեմոլը կը յաջողի ո և է կերպով փոստահացնելու ճշդապահ եւ խղճահար գինեպանը, և փոխարէնը երկուշաբթի վճարելու պայմանով կրնայ դարձեալ շաբաթ իրիկունները կրցածին չափ և Ֆրբեմն ալ կրցածէն աւելին խմելու. և վերջին պարագային գինեպանին գլուխը փորձանքի ալ հանդիպեցնելու... որովհետեւ եթէ կրցածէն աւելին խմելով փողոցը ինկած և հետեւաբար ոստիկանական կառքով պահականոց փոխադրուած է, հետեւեալ օրը բոլոր ծախքերը վճարելու պարտաւոր է այն գինեպանը, որուն խանութին մէջ խմած է գինեմոլը՝ ոգելից ըմպելիքին... վերջին դաւաթը։

Այս կերպով բոլորովին անյաջողութեան մատնուեցան թէ գործարանապետին մարդասիրական ձեռնարկը, և թէ գինեմոլներու գժբաղդ ընտանիքներուն յայսերը։ Ու նախկին վիճակը մնաց առանց ամենափոքր փոփոխման։

Տուգանք, բանտարկութիւն և ուրիշ ո և է կանոնական միջոց ամենևին օգուտ մը չունեցան գինեմոլութիւնը արգիլելու, սա գերազանց պատճառաւ որ, գինեմոլը մը զուարթանալու համար միայն կը սկսի խմել, և դաւաթները հետզհետէ յաջորդելով իրարու, խմողին բանականութեան ույժը կը կորսուի, և այլ եւս կանոնները չեն կրնար ո և է արժէք ունենալ գինովին վրայ։

Խնդիրը բանականութեան վրայ էր. զայն սնուցանելու էր, որ միայն մտաւորական մակարդակին բարձրացմամբը, այսինքն ուսմամբ, գիտութեամբ, դպրոցով միայն կրնար ըլլալ։

Դպրոցը միայն պատանիներուն և երիտասարդներու համար չէ, այլ չափահասներու, տարեքնին յառաջացած և գործի տէր մարդոց և տիկնանց համար ալ իրիկուան և կիրակնօրեայ վարժարաններ կան։ Եւ վիճակագրութիւնները բացայայտ կերպով կը հաստատեն թէ Անգլիոյ մէջ գինեմոլութիւնը հետզհետէ նուազելու վրայ է ճիշդ այն համեմատութեամբ, որչափ առաջ կ'երթայ կրթական գործը։

Վերջապէս գինեմոլութեան դեղթափը եղած է միայն . . . դպրոցը։

ԼԻՈՆԹԷ

ՄԵՐ ԳՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐԸ

«Հարիւրին յիսուն զե՛ղչ...։ Ի՞նչ կը շահին եղբայր, սա մեր գրավաճառները. սա ի՞նչ շնորհ և ի՞նչ սիրտ է. 50% զեղ՛չ. կատա՞ծ բան է, հազար ղրշ. ի գիրք՝ 500ը զեղչ։ Է՛հ. մեր գրավաճառներուն անձնուիրութեան ըսելիք չկայ։ Յառաջդիմութեան, լուսաւորութեան սիրոյն համար ամէն աշխատանք ու կոհողութիւն յանձն առած են. հազիւ իրենց օրապահիկը կը հայթայթեն»։

Ահա՛, այսպէս պիտի ըսէ ան՝ որ չի գիտեր գրավաճառներուն գաղտնիքները։

Շատեր գրավաճառներէն՝ լուսաւորութեան գործիքը շահու միջոց ընտրած, կը վխտեն խեղճ աղքատ մանկանց թէ՛ բարոյապէս և թէ նիւթապէս։ Բարոյապէս՝ զի մերթ ընդ մերթ կեանքէ ձանձրացած, տարտամ, անորոշ նկարագրի տէր հեղինակներ ի մէջ կը բերեն, քանի մը ոսկիով անոնց ստորագրութիւնը կը գնեն հրապարակ կը նետեն գիրքը։ Երեւակայեցէ՛ք, այս օրինակ գործի մը մէջ ի՛նչ ոճ, ի՛նչ լեզու և ի՛նչ նկարագիր կրնայ գտնուիլ։ Վա՜յ, այն մանկան որ ստիպուած է իր մտաւորական սնունդը այս տեսակ գիրքերէ առնել. անապատի մէջ ճամբորդութիւն մը պիտի ըլլայ ասիկ անոր ըրածը։ Նիւթապէս՝ զի այս կերպով հրատարակուած գիրքերը բարձր գին մը կ'ունենան սովորաբար. զեղչն ալ շատ ընելով գաւառացի յանձնակատարներուն շահամոլութեան գոհացում կ'ուտան։ Շատ պարզ և դիւրին հաշիւ մըն է աս. 3 ղրշ. արժող գիրք մը, երբ 6 ղշ. գին կ'ունենայ, այդ գիրքը հրատարակող գրավաճառը 50% զեղչ կրնայ ընել։

Այս պարագային գրավաճառին շահը կրկին է, նախ՝ իր գիրքը առանց զեղչի կը ծախէ. երկրորդ՝ ուրիշ գիրքերու հետ ալ կրնայ մրցիլ զեղչի մասին։

Ո՞վ կը տուժէ, գաւառացի յանձնակատա՞րը. ըսաւ.—Աշակերտը, ըլլայ հարուստ կամ աղքատ։

Հարիւրին 50 զեղչ. տեսնուած բան չէ այս. մեր գրավաճառներէն ոմանք կուլան, սակայն, անշուշտ դիւրին է գուշակել թէ ի՛նչ կերպով։

Զգենք այն հաշիւները որոնք կ'ըլլան, յանձնարարուած գիրքին տեսակը փոխելով, կամ նոյն գիրքէն մէկ հատ ծրարին վրայ և մէկ հատ ալ ծրարին տակը դնելով, մէջն ալ ամբողջ իր հրատարակած գիրքերը շարելով։ Ահա՛, ասոնք են մեր գրավաճառներէն ոմանց գործերը։

Մեղքնանք ժողովուրդը՝ Արեւուն տակ, քրտինքներու մէջ կը շահի դրամը։

ՌՈԶՄԵՐԻ

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ՄԸ ՎԱՆԻ ՄԷՋ

(Մեր մասնաւոր թղթակցէն)

Երամեան վարժարանը.— Իր արդիւնքը.— Տնօրէնին անձնուիրութիւնը.— Ցուցք՝ ծառայած պարտքը փոխելու համար.— Շնորհակալութիւն առ Ս. Պատրիարքն և Ներսէս Սրբազան։

ՎԱՆ, 3 Օգոստոս 1899

Վանի մէջ ուր ընթերցատուն, լսարան, թատրոն չկան, դպրոցական հանդէսները մեծ կարեւորութիւն ունին ժողովրդեան համար. վասն զի այսպիսի հանդէսներու մէջ ժողովուրդը իր լսելու ծարաւին յագուրդ կուտայ։ Դպրոցական քննութիւնները արդէն ուսումնասէր անձանց հետաքրքրութեան առարկայ եղան իրենց ժամանակին։ Դպրոցական արձակուրդը լմնալէ յետոյ, այժմ ամենուն ուշադրութիւնը դարձած է ընթացաւարտութեան դպրոցներու վկայականաց բաշխման հանդէսներուն։ Այսպիսի հանդէսներ գաւառական քաղաքներու մէջ ընդհանուր խօսակցութեան նիւթ կ'ըլլան շաբաթներով, նայելով լաւ կամ վատ ազդեցութեան, զոր կը թողուն ժողովրդեան վրայ։ Ուստի զարմանք չէ որ գաւառացի թղթակիցներ իրերու տեղական կարեւոր դէպք զանոնք իրենց թղթակցութեանց նիւթ կ'ընեն։

Անցեալ կիրակի օգոս. 1 տեղի ունեցաւ Որբանոցի վարժարանին (Երամեան) տասն ընթացաւարտից վկայականաց բաշխման հանդէսը, որ այս տարի արտասովոր շքով կատարուեցաւ։ Հանդիսավայրը (դպրոցի գրօսատեղին) լի էր 600է աւելի պատուաւոր ազգայիններով։ Կը նախագահէր Առաջնորդ Սրբազան, շրջապատուած կրօն. և Քաղ. Ժողովոց անդամներով։ Հանդէսը սկսաւ Համիտիէ քայլերգով, ապա տասն ընթացաւարտ պարոնները իրարու ետեւէ կարդացին իրենց ճառերը։ Իւրաքանչիւր ճառէն յետոյ աշակերտաց երգեցիկ խումբը կ'երգէր մի երգ։ Գրեթէ բոլոր ճառերը ժողովրդեան կողմէ ծափահարուեցան. ամէնքը կարծես ականջ կարած ուշի ուշով մտիկ կ'ընէին։ Ճառերու նիւթերը այլազան էին. «Հայ Քրիստոնէութիւն», «Պատմութեան դերը», «Աւետարան», «Օսմանեան և Ֆրանսերէն լեզուաց կարեւորութիւնը», «Դպրոցէն վերջ», «Ճըշմարիտ ուսեալը», «Մեր վիճակը» են.։

Աշակերտները ի յայտ բերին իրենց զարգացման բարձր աստիճանն և իրենց ուսուցչաց խնամոտ դաստիարակութեան ապացոյցը։ Ճառերէն յետոյ դպրոցին ուսուցիչներէն՝ Պ. Հրանդ կարդաց դպրոցին 21րդ շրջանի տեղեկագիրը, որմէ իմացուեցաւ թէ դպրոցը ունի այժմ 280 աշակերտ (ասոնցմէ իբր 100 հոգի ձրիավարժ)։ Դպրոցը ունեցած է իբր գլխաւոր հասոյթ միայն Թոշակաւոր աշակերտներուն վճարած վարձքը՝ 270 ոսկի, և մի քանի ուրիշ փոքրիկ նուէրներ։ Այս դպրոցը անհատական ձեռնարկութիւն մը ըլլալով չարունակուած է մի միայն հիմնադիր տնօրէնին՝ Համբարձում Էֆ. Երամեանի անձնական զոհողութեանց շնորհիւ. այս տարի իրեն իբր վարձք մնացած էր միայն 25 ոսկի։ Գրեթէ տասնեակ տարիէ ի վեր իրեն մնացած տարեկան վարձքն եղած է միջին հաշուով 20-25 ոսկի, որ բաւական չըլլալով իր բազմանդամ ընտանիքին ծախուց, ստիպուած է ազգին այս ժրաջան մշակը պարտքի տակ մտնել կամ իր հօրենական տունը ծախել։ Ինք, ինչպէս յայտարարեց հանդիսին մէջ, լաւագոյն սեպած է պարտքի տակ ճնշուիլ, զոհ ընել իր դպրոցին մէջ պաշտօնավարող 10է աւելի ուսուցիչները, դպրոցին վարձու բռնած շէնքին վարձքը անխափան վճարել, քան թէ տեսնել իր սիրական ձեռնարկութեան խանգարուիլը։ Այս աշխատասէր և յամառ մարդը անձնականապէս այսօր 80-90 ոսկւոյ պարտքի տակ է։ Այս վիճակը իմանալով Ազգ. Պատրիարքարանը, 25 ոսկիի նուէր մը ըրած էր անցեալները, ինչպէս կարդացուեցաւ Սուրհանդակի մէջ։ Այս փոքրիկ օգնութիւնը անշուշտ քաջալեր մը պիտի լինի ժրաջան մշակին։ Տեղւոյս ժողովուրդը գոհ է Ս. Պատրիարք Հօր այս հոգածութենէն՝ Վանայ կրթական բարձրագոյն հաստատութեան պահպանման մասին, տընտեսական ներկայ վիճակին մէջ։

Կրթասէր Վանեցիներ իւրաքանչիւր աշակերտի համար տարեկան մէկէ մինչեւ հինգ ոսկի վճարելով

կը ջանան պաշտպանել այս հաստատութիւնը. սակայն միայն թոշակներով Վանայ պէս քաղաքի մը մէջ բարձր ուսումնարան մը պահպանել խիստ դըժուարին է։ Եթէ չըլլար ներկայ տնտեսական յոռի կացութիւնը, ժողովուրդը գուցէ ձեռնարկէր այս օգտաշատ վարժարանին պարտքը ջնջելու և անոր ապագան հաստատուն հիմանց վրայ դնելու։ Սակայն առ այժմ անզօր է։ Փուստ. Վարչութեան և կեդրոնին պարտքն է ամէն կերպով աշխատիլ անհատի մը, որ միայնակ, Վանայ մէջ միշտ ջանացած է ուսմնային կրթութեան մակարդակը բարձր պահել։ Տեղեկագրէն յետոյ խօսեցաւ ինքը՝ հիմնադիր անօրէնը, և ժողովրդեան ներկայացուց յառաջիկայ տարուան համար ըրած նորանոր կարգադրութիւնները։ Նաև շնորհակալութիւն յայտնեց Տ. Ներսէս Սրբազանին, որ իր գալէն ի վեր հոգածու եղած է վարժարանին և քաջալերած է զինքը, մանաւանդ Տ. Մաղաքիա Ս. Պատրիարքին, որ ի հեռուստ միշտ իր հովանին և օգնութիւնը չէ խնայած։ Ապա սկսաւ վկայականներու բաշխումը։ Համբարձում էֆ. գեղեցիկ յորդորներ խօսեցաւ ընթացաւարտներուն, յիշեցնելով իրենց պարտքերն առ աշխատութիւնն, առ ազգն և առ եկեղեցին։ Հանդէսը փակեց Տ. Ներսէս Սրբազան, քանի րոպէի չափ քարոզ մը խօսելով, և իր հայրական յորդորները տալով ընթացաւարտներուն, որոնցմէ 6ը անմիջապէս շուկան գործի պիտի երթան, և 4ը ուսուցիչ պիտի ըլլան։ Ժողովուրդը շատ գոհ մեկնեցաւ նոյն օրուան հանդէսէն, ամէն կերպով համակրանք և գոհունակութիւն յայտնելով անօրէնին։

ՎԱՀԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ԴԱՏԸ. — Երկուշաբթի օրուան նիստը բացուեցաւ ըստ սովորութեան ժամը 6½ին։ Առաջին վկան էր գծագրիչ Ժավալ, որ շարունակեց իր չաւարտ օրուան վկայութիւնը, յայտարարելով թէ նիւթապէս անկարելի է որ Ցուցակը կաղապարուած ըլլայ։ «Պ. Ալֆոնս Պէրթիյօնի պարզած դրութիւնը սխալ է» ըսաւ։ Պ. Պէռնար որ անոր յաջորդեց, յայտարարեց թէ Ցուցակին գիրը բնական գիր մըն է։ Պ. Պէռնար ներկայացուց ձեռագիր էջ մը, որուն մէկ քանի առանձնայատուկ ձևերէն կը հասկցուէր թէ կեղծուած գրութիւն մըն է։ «Արդ, այս էջը, յարեց Պ. Պէռնար, Պ. Պէրթիյոնի գիրն է։» (Մեծ շարժում)։

Յաջորդ վկան՝ Պ. Թէսոնիէռ որ 1894ի դատավարութեան գրի երեք փորձագէտներէն մէկն էր, պնդեց 1894ի Զինուորական Ատեանին մատուցած իր տեղեկագրին պարունակութեանը վրայ, և եզրակացուց թէ Ցուցակին գիրը յար և նման է ամբաստանեալին տունէն գրաւուած ձեռագիրներուն։ Տրէյֆիւսի փաստաբաններուն պահանջումին վրայ, նախագահը այս վկային յանձնել տուաւ Ցուցակին պատճէնը՝ Տրէյֆիւսի կողմէ ընդօրինակուած։ Պ. Թէսոնիէռ յայտարարեց թէ երբեք չէ տեսած բաղդատութեան համար գրուած այս թուղթը, զոր Ցուցակին հետ բաղդատելով իր կարծիքը տալու մասին եղած հրաւէրի մը վրայ, Պ. Թէսոնիէռ յայտարարեց թէ՝ գոնէ երեք օրուան պէտք կայ այս աշխատութիւնը կատարելու։ Տրէյֆիւս յայտարարեց թէ այս փորձագէտին ըրած դիտողութիւնները բոլորովին անճիշդ կը թուին իրեն։

Նիստը պահ մը ընդհատուելէ ետքը ներկայացաւ գրի փորձագէտ Պ. Շառավէյ, որ 1894ին միւս փորձագէտներուն՝ Պ. Պ. Բէլըմեէի և Թէսոնիէռի հետ հրաւիրուեցաւ կարծիք յայտնելու Ցուցակին և անոր հետ բաղդատուելիք թուղթերուն մասին։ Այս վկան յայտարարեց թէ 1894ին խաբուած էր, թէ այս համոզումը գոյացած է հիմայ իր մէջը, Էսթէրհազիի նամակներուն հրատարակութեան, Հանրիի խարդախութիւններուն երևան ելլելուն, վճռաբեկ Ատեանին քննութեանց արդիւնքին, և Էսթէրհազիի խոստովանութեանց վրայ։ «Ինծի համար մեծ սփոփանք մըն է ըսաւ, այսօր ձեր առջև և իմ սխալումիս զոհ դացող անձին առջև յայտարարել կարենալս թէ Ցուցակը ոչ թէ Տրէյֆիւսի այլ Էսթէրհազիի գործն է։» (Երկարատև շարժում։)

Պ. Բէլըմեէ, գրի միւս փորձագէտը որ 1894ին յայտարարած էր թէ Ցուցակը Տրէյֆիւս գրած չէ, վկայութեան կոչուելով ըսաւ թէ Ցուցակը Էսթէրհազի գրած է։

Պ. Քուառ որուն փորձագիտութեան կոչուած եղաւ 1897ին, Պ. Պ. Պէլօմ և Վառինառի հետ իր կարծիքը յայտնելու Զինուորական Ատեանին առջև՝ Էսթէրհազիի դատին առթեն, յայտարարեց թէ Ցուցակը Էսթէրհազի գրած է, և կասկածի տակ ձգեց Էսթէրհազիի խոստովանութեան անկեղծութիւնը։ Պ. Վառինառ ևս նոյնիմաստ վկայութիւն տուաւ։ Կառավարական քօմիսէր հրամանատար Քարիէռի պահանջումին վրայ, նախագահ գնդ. Ժուօ հրամայեց որ մասնախումբ մը ղրկուի գնդ. Բաղի տը Քլամի վկայութիւնը լսելու համար։ Ասկէ վերջը նիստը փակուեցաւ։

ՀԱՐԱՒ ԱՓՐԻԿԵԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ. — Օրանժի Ազատ Պետութիւնն ալ սկսած է զինուորական պատրաստութիւններ տեսնել։ Բարեյուսոյ կառավարութիւնը թոյլ կուտայ որ երկրին մէջ գտնուող Պօէրները ռազմամթերք ղրկեն Պլօէմֆօնդէյն։ Վերջին շաբաթներուն մէջ Բորթ-Էլիզապէթէ Օրանժի երկիրը ղրկուած են 2,000,000 փամփուշտներ և 500 նորաձև հրացաններ։ Բարեյոյսի մէջ բնակող Անգլիացիները խիստ յուզուած են իրենց կառավարութեան այս ընթացքին դէմ, և կը պահանջեն որ Օրանժի Ազատ երկիրը զէնք և ռազմամթերք ղրկուիլը խափանել արգիլուի։ Եոհաննէսպուրկի մէջ գտնուող բազմաթիւ Գերմաններ փափաք յայտներ են պատերազմի ատեն Թրանսվալի կառավարութեան ծառայութեան մէջ մտնելու։

—Քէփ-Թաունէ կը հեռագրուի թէ Պուլավայօի մէջ Բէթրուս Վիլժոն անուն Հոլանտացի մը ձերբակալուեր է Սըր Ալֆրէտ Միլնըրի հրամանաւ։ Վիլժոն ամբաստանուած է թէ Պուշուանալէնտի բնիկները Անգլիական իշխանութեան դէմ գրգռելու փորձեր ըրած է։

—Անգլիական Աշտնտել Բեռռլ շոգենաւը Սաութհամփթընէ Քէփ-Թաուն մեկնեցաւ 30 սպայով և 841 զինուորներով։ Ամբոխը խանդավառութեամբ ողջերթ մաղթեց անոնց։ Նոյնպէս Ըլֆէլէ շոգենաւով մեծ քանակութեամբ ռազմամթերք եւն. ղրկուեցաւ Նաթալ։

—«Մանչեսթըր» անգլիական զօրագունդը, ընդամէնը 1,000 հոգի, օգոստոս 24ին Ջիպրալթարէ Հարաւային Ափրիկէ ճամբայ ելաւ։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Շանկայէ կը հեռագրուի թէ Չինական կառավարութիւնը տրամադիր է Ֆրանսայի պահանջումներուն գոհացում տալու։

—Պերլինէ կը հեռագրուի թէ Չինու մէջ գերմանական երկաթուղիներու շինութիւնները մեծ փութով յառաջ կը տարուին։ Գերմանիա այժմ Շանթունկի ժլաւուրին բոլոր մենաշնորհները ինք ձեռք անցընել կը փափաքի։ Հիմայ երկաթուղիի երկու նորաշէն գիծերէն մէկը կ'երկարի Քիաօ-Չէօէ մինչև Չինան, իսկ միւսը դարձեալ Քիաօ-Չէօւէ մինչև Ի-Չօու. այս երկու գիծերն ալ Անգլօ-գերման երկաթուղայ գծին պիտի միացուին։ Յառաջիկայ շաբթու Տորթմունտէ (Գերմանիա) 80,000 թօնօ երկաթեայ ձողեր Չինաստան պիտի ղրկուին։

—Քուանկ-Թունկ և Քուան-Սի նահանգներուն մէջ տեղի ունեցած աւազակութիւնները և ապստամբութիւնները զսպելու համար Բէքինի անգլիական և գերմանական գործակատարները դիտողութիւններ ըրին Չունկ-Լի-Եամէնի, որ անմիջապէս հեռագրեց այդ նահանգներուն փոխարքաներուն՝ խիստ միջոցներ ձեռք առնել ամէն տեսակ չարիք արգիլելու համար։

ՍՈՎԸ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ. — Գրեթէ բոլոր Հնդկաստանի նահանգներուն մէջ երաշտութիւն կը տիրէ. ահաւոր սով մը մօտալուտ է։ Արտերուն ցորենները, բրինձները և ուրիշ հունձքերը գրեթէ բոլորովին փճացած են։ Ամենէն աւելի կիւճէրաթի նահանգն է որ երաշտութենէ կը նեղուի։ Փոխարքայ Լորտ Քըրզըն ամէն կարելի միջոց ձեռք առած է սովին ահաւոր աւերումը մեղմացնելու համար։ Հանգանակութիւններ բացուած են սովյալ ժողովուրդին օգնելու համար։

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺ ԿԱՌՔԵՐԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԱՏԵՆ. — Վիեննայէ անգլիական լրագրի մը կը հեռագրուի թէ՝ մօտալուտ Աւստրիական մեծ ռազմափորձերուն մէջ որոնք Պօհեմիոյ և Քարինթիոյի մէջ տեղի պիտի ունենան, ինքնաշարժ կառքերու փորձեր ալ պիտի կատարուին։ Այս կառքերուն մէջ թնդանօթներ հաստատուելով նշանառութեան փորձեր պիտի ըլլան կառքին շարժած ատենը։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ՝ ՓՈՐԹՈՒԿԱԼԻ ՄԷՋ. — Օբորթոյէ կը հեռագրեն թէ Փորթուկալի կառավարութիւնը մասնաժողով մը կարգեր է Առողջապահական շղթային գիծը որոշելու համար։ Կը վախցուի որ ծանր շփոթութիւններ ծագին քաղաքին մէջ, որովհետև ժողովուրդը խիստ յուզուած է, և չուզեր որ քաղաքը շղթայի մէջ առնուի։ Մինչև հիմա ոև է բժիշկ և կամ հիւանդապահ ժանտախտէ բռնուած չէ։ Սպանիական սահմանագլխին վրայ միայն երկու կէտեր բաց թողուած են, թղթատարին անցնելուն համար։ Օբորթոյի Պրազիլիոյ հետ ունեցած շոգենաւային հաղորդակցութիւնները դադրած են։

ՉԻՆ ԵՒ ՃԱՊՈՆ. — Հոնկ-Քոնկէ օգոստոս 24 թուով Թայմզի կը հեռագրեն. — «Ճարոնի հիւպատոսը և իր քարտուղարը, որոնք երեկ ղրկուած էին ճարոնական դրօշը պարզելու Թայկըր-Հիլի (Ամուա) բլուրին վրայ, ստիպուեցան ետ քաշուիլ, բնիկներուն սպառնական ընթացքին վրայ։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔԷՆ եկած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ՝ Սուլու կղզեխմբին (Փիլիպպեաններուն մօտ) վեհապետը և ցեղապետները կը՝ ճանչնան ամերիկեան հովանաւորութիւնը, օգոստոս 20ին ստորագրուած դաշնագրի մը համեմատ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՔՐՈՆԻԿ

Անցեալ շաբթու Աղթամարայ կաթողիկոսութեան մասին մեր գրած տողերը կարդացող եկեղեցական մը, որ Պոլսէն հեռու կը գտնուի, նամակաւ մը գոհունակութիւն կը յայտնէ մեզ թէ Վարչութեան մէջ տրամադրութիւն կայ արժանաւոր յաջորդ մը ընտրելու Խաչատուր կաթողիկոսին։ Ինչպէս յայտնի է, խնդիրը դեռ Վարչութեան սեղանին վրայ եկած չէ. որովհետև Խառն Ժողովը Կիլիկիոյ խնդիրը չաւարտած չկրնար ուզէ հարկաւ զբաղիլ Աղթամարայ գործովը. երբ այս խնդիրը ձեռք առնուի, մենք պիտի ջանանք այդ Աթոռին անցեալին և ներկային նկատմամբ մեր տեսութիւնները պարզել, քննելով միանգամայն թէ ո՞րքան արդարացի կրնան ըլլալ ընդդիմախօսելու անոնց տգիտաբար հրապարակ նետուած այն կարգ մը տեղեկութիւնները, որոնք իբրև թէ պատմական հիմ ունին։ Հիմայ առանց տեղը չէ։ Աղթամարայ կաթողիկոսութիւնը՝ որուն գոյութիւնը մինչև տասը դար կը հասնին Աղթամարցիք, սկսելով Եղիշէ կաթողիկոսէն (863) մինչև վերջինը Խաչատուր որ 1895ին վախճանեցաւ, ցորչափ Էջմիածնայ կաթողիկոսութեան իրաւունք չիդպչիր, երբեք ջնջուելու պատճառ մը չունի. տեղն եղեր է որ այդ Աթոռին վրայ բազմողները շատ առաջ տարեր են իրենց ձգտումները. բայց այդ պարագայներուն մէջ իսկ ազգին ընդհանուր հայրապետները այդպիսի պատմական սխալ մը գործել չեն խորհեր, Հիմայ որ ամէն բանի սահմանները վերջնականապէս գծուեր լմնցեր են, ի՞նչ հարկ կայ ելլել և այդպիսի պահանջումներ ընել։ Թողունք թէ այդ տեսակ ձայներ իրենց արձագանգը չեն ունենար, ինչպէս չունեցան մինչև հիմայ այլևայլ խնդրոց առթիւ յարուցուած աղաղակները։ Բայց պէտք է գիտնալ թէ՝ այսօր Աղթամարի կաթողիկոսութեան հոգեւոր իրաւասութիւնը կը տարածուի այնպիսի վայրեր, ուր Աղթամարի կաթողիկոսը Լուսաւորչին չափ տեղ ունի ժողովրդեան սրտին մէջ, այս ժողովրդեան մեծ մասը նոյն իսկ իր մայրենի լեզուն չի գիտեր, բայց մեծ յարգանք և պատկառանք կը տածէ իր կաթողիկոսին նկատմամբ. այս ժողովուրդին սրտէն իր զգացումները խլել հանել մէկ երկու հրատարակութեան գործ չէ։ 42 վանքեր, որոնք Աղթամարի կաթողիկոսութեան իշխանութեան տակ կը գտնուին այսօր, կրնան շատ աւելի արդիւնաբեր ըլլալ, եթէ շինող անձ մը բարձրանայ այդ Աթոռին վրայ. հետևաբար իրաւունք ունինք սպասելու որ վարչութիւնը ընդհուպ ձեռք կ'առնէ այս խնդիրն ալ, և գոհացուցիչ լուծում մը կուտայ, առանց ականջ կախելու աջէն ձախէն եկած այն ձայներուն, զորս լսելու ո և է պատճառ ալ չկայ։

ՆԻԿԷՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ Օգոստ. 23ին իր ընդհանուր ժողովը գումարեց Լոնտոնի մէջ։ Ընկերութեան նախագահը, Սըր Կոլտի, յիշեց թէ ինչ մեծ դեր խաղացած էր ընկերութիւնը, և թէ որչափ նպաստած էր անգլիական ստացուածքներու աւելնալուն, որոնց վրայ Ֆրանսական քաղաքականութիւնը չէր դադրեր սանձութիւններ ընելէ։ Յետոյ քուէարկուեցան այն բոլոր խնդիրները, որոնք կը վերաբերին ընկերութեան կառավարութեան կողմէ գնուելուն։ Ընկերութեան՝ կառավարութեան ծախուիլը միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ, սա վերապահութեամբ որ ընկերութիւնը, ինչպէս առաջ, նոյնպէս ասկէ վերջն ալ պիտի շարունակէ իր վաճառականական գործողութիւնները։

. Հանգուցեալ Ալեաթճեան Սրբազան տակաւին անկողին չինկած իր վերջին այցելութիւնը տուած էր Սկիւտարի Պէրպէրեան վարժարանի հիմնադիրին, որ իր ամէնէն աւելի յարգած բարեկամներէն էր։ Հանգուցեալ Սրբազանը Րումէլի Հիսար փոխադրուելէ մէկ օր առաջ, այցելութիւն տալով Պէրպէրեան էֆ.ի, պատմած էր իր մարմնոյն և գլխուն վրայ զգացած սաստիկ ցաւերը, գիշերներով անքուն մնալը, եւն., բայց միևնոյն ատեն խնդրեր էր իրմէ, որ իբրև Նպաստից Ցանձնաժողովոյ անդամ՝ միջամտութիւն մը ընէ, նպաստից սնտուկէն գումար մը տրուելու համար Վանայ Որբանոցին՝ որուն հիմնադիրը՝ աչքաղուրկ Համբարձում Երամեան Նիւթական նեղ կացութեան մէջ կը գտնուի, և ձրի Պէրպէրեան վարժարանը ընդունի Երամեանի մէկ չափահաս զաւակը։ Պէրպէրեան էֆ. Ալեաթճեան Սրբազանի այդ հիւանդ վիճակին մէջ ցոյց տուած բարեսիրական տրամադրութենէն զգածեալ, խոստացեր է կատարել իր առաջարկութիւնները, և ինչպէս գրած էինք նախապէս, ու այսօրուան Վանայ Թղթակցութեան մէջ ալ կը յիշատակենք, նպաստ մը ղրկուած էր Պատրիարքարանէ. իսկ հիմայ Պէրպէրեան էֆ. կը փափաքի Ալեաթճեան Սրբազանի միւս առաջարկութիւնն ալ, որ կտակի մը ձևը առած է այլևս, կատարել և իր վարժարանը ընդունիլ Երամեան էֆ.ի զաւակը։

Հանգուցեալ Սրբազանը իր վերջին օրերուն մէջ, մտայղացութիւններէ ազատ չէր։ Մէկ կողմէ իր նիւթական անձուկ վիճակին վրայ կը խորհէր, և միւս կողմէ կը ջանար իր մերձաւորներուն ու հեռաւորներուն պէտքերուն հասնիլ։ Ալեաթճեան Սրբազան ջերմապէս կը փափաքէր իր քեռորդին՝ որ Պէրպէրեան վարժարանի յաջողակ ընթացաւարտներէն է, բժիշկ ընել։ Միջոցները չներեցին որ Ն. Սրբազնութիւնը իր այս բաղձանքը իրականացընէր. բայց կը խորհինք որ չկա՞յ արդեօք բարեսէր անձ մը, որ Պէրպէրեան էֆ.ի նման, հանգուցելոյն այդ փափաքը ի գլուխ հանելու համար զոհողութիւն մը ընէ։

. Տխուր պարագայ մը՝ զոր երէկ Ալեաթճեան Սրբազանի յուղարկաւորութեան նկարագրութեան մէջ յիշատակած չէինք, կ'արժէ որ մէկ երկու բառով գրուի, որպէս զի ուրիշ անգամ չկրկնուին պատշաճութեան հակառակ և փափկանկատութեան դէմ այսպիսի անտեղութիւններ։ Յուղարկաւորութեան հանդէսին օրը, երբ եկեղեցւոյ ու բակին մէջ իւրաքանչիւր ոք հազիւ թէ կենալու տեղ մը գտած էր, գաւիթին դրան ճիշդ դէմը խոշոր սեղանի մը վրայ Ազգատախնամի պնակ մը կար, որուն քով երկու անգամ կեցած աւելէն օգտուելով մէկ քանի դրուշ հաւաքելու կը նայէին։

Պատշաճութիւն են. մէկ կողմ, բայց չէ՞ր արժեր որ Ալեաթճեան Սրբազանի յուղարկաւորութեան առթիւ այդ պնակները վերնային։ Հանգուցեալ Սրբազանը գլխաւոր սատարն ու օժանդակն էր Սկիւտարի եկող գացող Ազգատախնամիներուն, և երբ եկեղեցւոյ բեմէն անոնց գործին ներբողը կ'ընէր, սրտէն ու հոգիէն բան մը կը դնէր իր խօսքերուն մէջ։ Ո՞րքան տխուր բան է մտածելը թէ՝ միևնոյն Ազգատախնամը Ալեաթճեան Սրբազանի յուղարկաւորութեան հանդէսը շահագործելու ելած էր, փոխանակ պատշաճ եղանակով մը մասնակցելու կատարուած տխուր արարողութեան։ Նոյն գանգատը կ'ընենք այն գանձանակներուն մասին, որոնք հեռաւոր անկիւններէ թափեր էին Սկիւտար, և ժողովուրդը անհանգիստ կ'ընէին իրենց անվերջ պահանջումներով։

. Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ պատարագեց և քարոզեց Մայր եկեղեցւոյն մէջ, յատկապէս կանանց դասուն համար։ Պատարագին կը սպասաւորէին մէկ քանի վարդապետներ, ներկայ էին բաւական թուով կիներ։

. Զէյթունի Որբանոցի Խնամակալութիւնը՝ Որբանոցին մասին ընդհանուր տեղեկագիր մը ղրկած է Պատրիարքարան, որուն մէջ յայտնելով թէ որբերուն թիւը բազմացած է, խնդրած է որ միջոցներ ի գործ դրուին ուրիշ Որբանոց մըն ալ բացուելու համար։

. Սղերդի առաջն. փոխանորդ Փառէն Վ. Սղերդի և գիւղօրէից մէջ վարժարաններու վերաբացման մասին տեղեկագիր մը ղրկած է Պատրիարքարան։

. Մատթէոս Վ. Աճէմեան Պատրիարքարանի հիւրամեծար կարգուած է փոխանակ Գնէլ Ծ. Վ.ի, որ ինչպէս կը յիշուի Ճանիկի առաջն. տեղապահ կարգուած է, և իր պաշտօնատեղին կը գտնուի այս պահուս։

. Ամասիայէ մեզ կը գրեն թէ օգոստոս 7ին հոն հասեր է նորընտիր առաջն. տեղապահ Արիստակէս Ծ. Վ. Վանքեան։ Առաջն. փոխանորդ Ամասիաքհ. և երից եկեղեցեաց միացեալ Թաղ. Խորհրդոյ անդամ Խաչիկ աղա Հաճի-գիւլացեան մինչև Հավզա, իսկ քահանաներ, Քաղ. Ժողովոյ և Թաղ. Խորհրդոյ անդամները և ուրիշ երևելի ազգայիններ քաղաքէն իբր 2 ժամ հեռու դիմաւորելու գացեր են զինքը։ Տեղապահ Հայրը սիրալիր կերպով ընդունելով զանոնք, հոն պահիկ մը հանգստանալէ յետոյ քաղաք ժամներ, և առաջնորդուեր է Ս. Յակոբ եկեղեցին՝ ուր խռնուած էր ժողովրդեան հոծ բազմութիւն մը։ Հոն Արիստակէս Ծ. Վ. օրհնելով ժողովուրդը, յորդորեր է զանոնք ի սէր, խաղաղութիւն և ի միակամ գործակցութիւն։ Կիրակի, օգոստոս 8ին, կարդացուեր է պատրիարքական կոնդակը, և այս առթիւ տեղապահը յորդորականներ խօսեր է ժողովրդեան, որ կը յուսայ թէ Արիստակէս Ծ. Վ. իմաստուն տնօրինութիւններով գոհացուցիչ լուծում մը պիտի տայ ծանօթ դպրոցական և վանական կնճռոտ խնդիրներու։ Յաջորդ օրը Արիստակէս Վ. այցելեր է Վսեմ. կառավարչի փոխանորդին (կառավարիչ պէյը բացակայ էր), և քիչ յետոյ ընդուներ է անոր և հազարապետ պէյին փոխադարձ այցելութիւնը։ Ս. Աստուածածնի Վերափոխման տօնին առթիւ Արիստակէս Վ., Մարզուանու ատժամանակեայ Թաղ. Խորհրդոյ հրաւէրին վրայ, անցեալ հինգշաբթի գացեր է Մարզուանու Զարխափան Ս. Աստուածածնայ վանքը, ուր իրեն կը սպասէին Գէորգ Ծ. Վ. Իբրանոսեան և Նիկողայոս Ծ. Վ.

Ֆրանկիւլեան, վանական ծանօթ խընդիրը կարգադրուած տեսնելու ակնկալութեամբ։ Ուխտաւորներու հոծ բազմութիւն մը հաւաքուած կը գտնուէր արդէն վանքը նոյն օրը։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Անցեալ կիրակի օրը, Սկիւտար, պատուաւոր վաճառական Մ. Քայէլեան Մանուկ էֆ.ի բնակարանին մէջ տեղի ունեցաւ յիշեալ Մանուկ էֆ.ի աղջկան՝ Օր. Զապէլի նշանախօսութիւնը Արտաշէս էֆ. Նազտաճեանի հետ, որ կը վարէ «Նազտաճեան եղբարք» անուամբ հանրածանօթ գոհարեղինաց վաճառատունը։

Օր. Զապէլ Մ. Քայէլեան՝ Սկիւտարի Հոմ Սքուլի չրջանաւարտուհիներէն՝ իր զարգացումովը պատիւ կը բերէ Հայ իգական սեռին, և Արտաշէս էֆ. Նազտաճեան, պատուաբեր դիրք մը գրաւած է արդէն գոհարավաճառութեան ասպարէզին մէջ։

ԳԱԼԱԹԻԱԿԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ "ՍՈՒՐՃԱՆԴԱԿ,,Ի

ՄԵՆ-ՆՈՐ-ԳԻՒՂ կը գրեն մեզ օգոստ. 14 թուով.—«Ակռայ առաջ գիւղիս և չրջականերու Գաւառ. Ընդհ. ժողովոյ անդամոց ընտրութիւնները կատարուելով, տեղեկագիրները տարուած էին Նիկոմիդիա, ուր Գործադիր ժողովը այդ տեղեկագիրներուն մէջ օրինական թերութիւններ նշմարած ըլլալով՝ իր անդամներէն Ս. Էֆ. Հիւրիւեան Ս. Առաջնորդին կողմէ գիւղս եկած և նոր ընտրութեան ձեռնարկած է։ Ցիշեալը միեւնոյն նպատակաւ պիտի երթայ եալովայի միւս գիւղերը։ Օրինաց կէտ առ կէտ գործադրութեան ա՛յսչափ բծախնդիր Առաջնորդի մը համար թող դարձեալ ըսեն թէ ընտրական կանոններու անուշադիր է։

—«Ակռ 6 ամիս առաջ Ցոյն մը ըսպանելով փախչող Չէնկիլէրցի Գէորգ, որ տեղական կառավարութեան կողմէ փութոյ պնդութեամբ կը փնտռուէր, տեղացիներուն շնորհիւ անցեալները հեծեալ ոստիկաններէ էն. չրջապատուելով սպանուած է։

—«Գիւղս ունի երեք սեռակ Գլխաւոր բերք. խոզակ, խաղող և ձիթապտուղ, որոնք հարուստին առուտուրի և ազքատին ապրուստի նիւթ կը մատակարարեն։ Մեծ-Նոր-Գիւղ տարին միջին հաշուով 150,000 քիլօ խոզակ, 3,000,000 քիլօ խաղող և 1,000,000 քիլօ ձիթապտուղ կ'արտադրէ։ Թէեւ բնիկ հնաբոյժներու խնամքին շնորհիւ քանի մը տարիէ ի վեր գիւղիս մէջ խոզակին թէ՛ որակը ազնուացած և թէ քանակը աւելցած է, սակայն այս տարի տերեւի պակասութիւնը այդ բերքը միջակ աստիճանի ենթարկեց։ Խաղողը առատ և ընտիր է, իսկ ձիթապտուղը այս տարի խիստ քիչ է՝ գլխաւորաբար անցեալ ձմրան ձիւնին նուազութեան պատճառով։ Այս բերքին պակասը այժմէն զգալի կ'ըլլայ, քանի որ իւղին դինը մէկ ամսուան մէջ 4էն 6 ղրշ.ի բարձրացած է և տակաւին բարձրանալու ալ հակամէտ է»։

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԱՐԴԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

29 Օգոստ. 1899

Ֆրանսական 3%	100.35
Բէժի	308.
Գոնսոլիտ գոցուելու	23.25
Երկաթուղի »	123.50
Իտալական 5%	92.25
Պանդ Օֆ Թօման	565.
Սպանիական	59.30
Թրանսվալ	45.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Ուլայի Բ. աստիճան տրուեցաւ համազգային անկեղանոցի տնօրէն Զիյա պէյի։ Սալիսէի աստիճան՝ Զիլէի գործամագամ Էօմէր Ասքի, և Հեռագրաց և Թղթատարութեան հաշուակալութեան քարտուղարներէն Հաֆըզ Թէվֆիգ էֆէնտիներու։

Գ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Սպարապետութեան պիտոյից հիւղին պաշտօնեայ գնդապետ Մէհմէտ Նրսֆէթ պէյի, և Դ. կարգի Օսմանիէ՝ ամրութեանց և չինութեանց հիւղին պաշտօնեայ Ահմէտ Սըրրի էֆէնտիի։

ՍԵՒ ԼԵՐԱՆ իշխանը և իշխանուհին իրենց որդւոյն Միրզա իշխանին և կըրանովայի ու Զէթոյի վոյվոտներուն հետ այս առաւօտ իրենց Թէֆառ գրօսանաւով մայրաքաղաքս կը հասնին։ Զբօսանաւուն կը հետեւի կայս. Իշխէ յածաւորակը, որ Սև Լերան իշխանն ու իշխանուհին դիմաւորելու համար վեհ. Սուլթանին կողմէ ղրկուած պատուիրակութիւնը Անթիվարի տարած էր։

—Էմիրկէնի ամարանոցին նորոգութիւնները գիշեր ցորեկ մեծ փութով յառաջ կը տարուին, ամէն բան ժամանակին պատրաստ ըլլալու համար։

—Թագապետական ե. չորեանակին (Ենիքէօյ) տնօրէն եուսուֆ պէյ առիթ օր Էմիրկէն երթալով, թագապետական պաշտօնեաներուն հարկ եղած հրահանգները տուաւ, փոզոցներու և. մաքրութեան համար։

—Երէկ առտու կայս. Պալատան բազմաթիւ պաշտօնեաներ և ոպասաւորներ, ինչպէս նաև իսհարարներ, որոնք Սև Լերան իշխանին ծառայութեանը յատկացուած են, կարող պետի մը հրամանաց ներքև Էմիրկէնի պալատին մէջ հաստատուեցան։

—Սև Լերան իշխանական ամոլին Պոլիս մնալու առնուան բոլոր ծախքերը պիտի հոգացուին վեհ. Սուլթանին մասնաւոր սնտուկէն։ Իշխանը եւ իշխանուհին չաբաթի մը չափ Պոլիս պիտի մնան։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ.—Հելլէն հարիւրապետ Եօաննու ուրիշ երկու սպաներու հետ Ս.վղանիի մէջ տեսակցեր է Օսմ. երեք սպաներու հետ, սահմանագլխին 5րդ. սահմանանիշին նկատմամբ մէկ քանի կէտերու կարգադրութեանը մասին։

ԿՈՎԿԱՍԻ Օսմ. բոլոր հիւպատոսարանները քննելու պաշտօն յանձնուած է Կրացցիանի էֆ.ի, որ այժմ Թիֆլիզ կը գտնուի։

ԼՈՆՏՈՆԻ Օսմ. դեսպան Քոթաքի Անթրուլոս փաշա, որ արձակուրդով տիկնոջը հետ Պոլիս կը գտնուի, սեպտեմբերի կիսուն իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

ՑՈՐԵՆԻ ԳԻՆԸ Ամերիկայի մէջ բարձրացեր է։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ մէջ ծխախոտի տուրքին ներկայ տարւոյ յուլիս ամսուան հասոյթը եղած է 88,332 ոսկի միայն, մինչդեռ անցեալ տարւոյն նոյն ամսուան հասոյթն էր 93,074 ոսկի։ Այս տարի յունվար 1էն մինչեւ յուլիսի վերջը ծխախոտի տուրքին հասոյթին գումարն է 606,748 ոսկի. անցեալ տարի նոյն ժամանակամիջոցին հասոյթն էր 617,211 ոսկի, այսինքն 10,463 ոսկի աւելի։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ հանրօգուտ չինութեան նախարար Պ. Թանչէֆ իր տիկնոջ հետ առջի օրը Սոֆիա գնաց։

ՀՆԱԴԻՏԱՆԱՆ.—Բէլճիք Լոյտ կը դրէ թէ՝ կունսի (Հունգարիա) մէջ ջրանցքի մը պեղումները կատարուած միջոցին չատ մը հնադիտական թանկագին առարկաներ գտնուեր են։ Գործաւորները թնդանօթի ռումբեր, հին եաթաղաններ, սուրեր եւն. գտեր են։ Այս ամէն զէնքերն ալ քննուելով հասկցուեր է Օսմ. ծագում ունենալնին։ Պեղումները կը շարունակուին, և կը յուսացուի որ նոր առարկաներ ալ գըտնուին։

—Կայս. թանգարանը Զօր գաւառին մէջ գտնուած 19 մարմարեայ արձանները ի մօտոյ պիտի ընդունի։

ՍԵԼԱՆԻԿի Աբբ լրագիրը կը գրէ թէ՝ այդ և Մանասթըրի նահանգներուն այս տարուան երկրագործական արտադրութեան յաւելուածական տուրքին հասոյթը 1 միլիոն ոսկիէ կը հասնի մինչեւ հիմա։

ԱՄԱՍԻԱՑԻ մեր թղթակիցը կը գրէ թէ՝ Անատոլուի նահանգաց ընդհ. քննիչ Միւհիր Շաքիր փաշա օգոստոս 7ին իր հետեւորդներով նոյն քաղաքէն մեկներ, և օգոստոս 15ին Գաթաֆմունի հասեր է։

ՄԱՑՐԱԿՈՒՂԱՔԻՍ մէջ գտնուած բոլոր գիշերապահներու և ջրկիրներու մէկ ցուցակը պատրաստելու համար Ոստիկանութեան պաշտօնատունը հրաման ըրած է պատկանեալ պաշտօնատան։

ԹՐԱՄՈՒՅԻ ընկերութեան տոմսակավաճառներէն և կառապաններէն թէՄԷԹիւի տուրք առնել որոշած էր Քաղաքապետութիւնը. և սակայն առանք խնդրանքով մը աղաչած էին որ իրենցմէ դարձեալ առաջուան պէս էնաֆ ընդհէրէխ միայն առնուի։ Ասոր վրայ Պետական Խորհուրդը նկատելով որ թրամուէյի պաշտօնեաներուն ու կառավարիչներուն և էնաֆ ընդհէրէխ առնող վարձու կառքերու կառապաններուն միջև ոևէ տարբերութիւն չկայ, որոշեց որ դարձեալ առաջուան պէս անոնցմէ միայն էնաֆ ընդհէրէխ առնուի, և այս մասին հրահանգ ղրկեց Քաղաքապետութեան։

ԻՒՒԻՈՆ տպահովագրական ընկերութեան Ատանայի դեր-գործակալ Ցովհաննէս էֆ. Իսկէնտէրեան, որ այդ քաղաքին մէջ երկար տարի առեւտուրով զբաղած և նշանաւոր անուն մը հանած է, անցեալ նոյեմբեր 13ին Ատանայի մէջ պատահած հրդեհին ատեն ցոյց տուած անխոնջ աշխատութեան, և հրդեհը կասեցնելու համար ըրած ջանքերուն ի վարձատրութիւն Իւնիօն ընկերութեան Բարիզի կեդր. վարչութենէն արծաթ չքադրամ մը ընդունած է, որուն մէկ կողմը ընկերութեան անունը, և միւս կողմն ալ կոխուած է «Պ. Ցովհաննէս Իսկէնտէրեան, Ատանայի դեր-գործակալ։ 1898 նոյեմբեր 13ի հրդեհը»։ Իւնիօն ընկերութեան կ. Պոլսոյ փոխրէն Սիմոն էֆ. Գայսէրլեան այս չքադրամին վկայագիրը Ատանա Ցովհաննէս էֆ.ի ղրկած է։

ՊՈԼՍՈՑ կողմի քարափին վրայ չէնքերու չինութեան մասին մաքսային վերատեսուչ Նազիֆ փաշայի նախադահութեան տակ կազմուած յանձնաժողովը առջի օրը նոր գումարում մըն ալ ունեցաւ։

ԱՄՍԱԹՈՒՆԱԿ.—Ինչպէս գրած էինք արդէն ասկէ առաջ, այսօրուընէ սկըսեալ պետական պաշտօնատուներուն և պաշտօնեաներուն մէկ մէկ ամսական կը վճարուի։

ՕՍՄ. ՊԱՆՌԱՑԻՆ ՍՐՎԱՉԻ մահնաճիւղին բացումը օգոստ. 14/26ին մեծ հանդիսաւորութեամբ կատարուեր է։ Բոլոր քաղաքը, տուները եւն. գրօշազարդուեր են։ Վեհ. Սուլթանին ապրեւշատութեան համար բարեմաղթութիւններ եղեր են, որոնց ներկայք ամէններով ձայնակցեր են։ Ներկայ էին նահանգին կուսակալը, քաղաքային և զինուորական իշխանութիւնք, հասարակութեան հոգեւոր պետերը և խուռն բազմութիւն մը։ Զինուորական նուագածուաց խումբ մը ընտիր հատուածներ նուագեր է։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ դեսպան Միրզա Մահմուտ Խան յառաջիկայ ամսոյ վերջերը արձակուրդով Պարսկաստան պիտի մեկնի։ Դեսպանը Պարսից Շահին պիտի մատուցանէ Սերպիոյ Ալէքսանդր թագաւորին կողմէ նուիրուած ականակուռ «Սպիտակ Արծիւ» պատուանշանը։

ՑԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ.—Առջի իրիկունը ժամը 11ին տեղեները Մաքրիդիւղէն եկող կառախումբին մէջ 45-50 տարեկան Հայ մը եաի-գուլէի առջեւ յանկարծ սաստիկ տարաբութիւն մը զգաց։ Երկաթուղւոյ պաշտօնեաները զայն կայարան տարին, որ քիչ յետոյ մեռաւ։ Մարմինը անմիջապէս Նաւլը-Գարուի կիզիչին տարուեցաւ։ Թէեւ ճշդիւ ո՛վ ըլլալը հաստատուած չէ, սակայն վրայէն գտնուած էֆէնտի-Գարուէն գտնուած երթ եւ դարձի տոմսակ մը, որմէ կ'ենթադրուի որ ենիգարուցի կամ Լանկացի մըն է։

ԴՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Անցեալ գիշեր Սալքըմ-Սէօյիւտի այգավային մէջ գողեր մտնելով 100 ղրշ. արժողութիւն ունեցող պատկեր մը և 4 մէճիտ գողցեր են։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն բացած է։

—Աւելի օրը Ղալաթիոյ պանդոկներէն մէկուն ապասաւորը՝ Անտոն՝ պանդոկապետ Մօրիսին սենեակը մտնելով սընտուկը կոտրեր, և մէջը գտնուած 200 ոսկին գողնալով կ'ենթը դրեր է։ Սակայն ոստիկանութիւնը անմիջապէս յայտնուեր է ձերբակալել զայն։

ՈՂՈՂՈՒՄ.—Եփրատի հովտին մէջ Բէմահիի չրջակաները վերջերս սեղացող անձրեւներուն պատճառաւ հեղեղներ գոյացեր են։ Եփրատ գետը յորդելով բազմաթիւ տուներ և դաշտեր ողողեր է։ Երկու կիներ հոսանքէն քշուելով կորսուեր են. մնացեալները խիստ մեծ են։

ՉԵՂՔ ՊԱՇՏՕՆԵԱՑ.—Տէէնիզ-կիրէնիի (Իզմիր) մաքսատան տնօրէն Հաֆըզ Մէհմէտ էֆ. չաբաթէ մը ի վեր մաքսատան գրասենեակները գոցելով և ամէն գործ մէկդի դրած, չըջակայքները էէֆ ընելու գացած էր։ Մաքսային վերատեսչութիւնը իմանալով Մէհմէտ էֆ.ի այս տարօրինակ ընթացքը դատի կանչեց զայն։

ԴԻՒԱԿ ՄԸ.— Անցեալ օր Սելանիկէ չոգեկառք մը Մանասթըր գացած տեղն գծին վրայ ապառնալ մարդու մը դիակը գտեր։ Ինդիրը հեռագրաւ ոստիկանութեան հաղորդուելով քննութիւն բացուեցաւ։

ԿԻՒԻ.— Նախընթաց օրը Ահմէտ անուն անձ մը՝ Մահմուտէյի էպրէչիա չոգենաւը մտած էր ճամբորդելու, երբ չոգենաւին սրճարարին հետ կռիւ բռնուելով զմեզիի հարուածով մը վիրաւորեց զայն։ Ոստիկան մը, որ Ահմէտը ձերբակալել կուզէր, ինքն ալ անկէ վիրաւորուեցաւ։ Սակայն ուրիշ ոստիկաններ վրայ հասնելով վերջ տուին Ահմէտի չահատակութիւններուն, և ձերբակալեցին զայն։

ՄԵՆ ՀՐԴԵՀ.—ԵԷմէնէ կը հեռագրեն թէ՝ Էյել Հաչէպ գիւղը հրդեհի մը պատճառաւ բոլորովին բնաջինջ եղեր է։ Եմէնի կեդրոնական իշխանութիւնները նպաստներ ղրկեր են արկածեալներուն։ Վնասները խիստ մեծ են։

ՎՐԷԺՆՈՐՈՒԹԻՒՆ.— Թաչլըճայի մէջ, անցեալ գիշեր, ոստիկանները եէօրիւք անուն անձ մը բանտ կ'առաջնորդէին, որ ոստիկան մը վիրաւորած ըլլալու յանցանքով ամբաստանուած էր։ Երբ իրենց բանտարկեալը անծանօթ անձի մը կողմէ արձակուած գընտակով մը գետին տապալեցաւ։ Մեռութիւնը արգելք եղաւ ոճրագործը փընտռելու։ Բայց քննութենէ մը հասկցուեցաւ թէ՝ ոճիրը գործողն էր վիրաւորուած ոստիկանին քեռորդին։ Ոճրագործը որ ձերբակալուած էր, խոստովանեցաւ թէ՝ այդ ոճիրը գործած էր վրէժ լուծելու համար իր հօրբոր սպանչէն։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԿՆ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 28 Օգոստ.— Կառավարութիւնը կը զբաղի Բարձրագոյն Ատեանի մը գումարման վերաբերեալ խընդրով։ Այս Ատեանին պաշտօնը պիտի ըլլայ դատել պետութեան ապահովութեան դէմ դատաճանութիւն ընելու յանցանքով վերջերս ձերբակալուած անձերը։ Ասոր վերաբերեալ հրովարտակը մօտերս պիտի ստորագրուի։

—Պետութեան դէմ դատաճանութեան խնդրոյն առթիւ Բարիզի «Հակահրեական երիտասարդութեան» նախագահ Պ. Տիւպիւքի տունը կատարուած խուզարկութիւններու պահուն, բացառիկ կարեւորութիւն ունեցող չատ մը թուղթեր գրաւուեցան։

—Տրէյֆիւսի վերադատման կուսակից թերթերը Փրենց երէկուան թիւերով անցեալ չաբաթ օր Ռէննի Զինուորական Ատեանին առջեւ տեղի ունեցած միջադէպերուն վրայ խօսելով, կ'ըսեն թէ ատոնք ճշմարտապէս թատերական անակնկալ տնտեսի մը եղան։ Լրագիրներըչանհրաժեշտ կը համարին տիւ Բագի տը Քլամ գնդապետին հարցաքննութիւնը, և Ռէննի Զինուորական Ատեանին առջեւ երեւումը։ Վերադատման հակառակորդ թերթերը կը յայտարարեն թէ՝ հարիւրապետ Ֆրէյսթէթէրի վկայութիւնը կարեւորութենէ զուրկ է, քանի որ ինքը անձամբ յայտարարեց թէ՝ գաղտնի պաշտօնաթուղթերու 1894ի Զինուորական Ատենին հաղորդուելը չատ տկար ազդեցութիւն մը ունեցաւ վճիռին վրայ։ Միեւնոյն թերթերը կը շեշտեն պ. Ալֆոնս Պէրթիյոնի վկայութեան կարեւորութիւնը։ Թո կ'ըսէ թէ՝ հարիւրապետ Ֆրէյսթէթէրի վկայութիւնը ճշմարտութեան և արդարութեան ասպնջորդող ճամբան ցուցուց Ռէննի Զինուորական Ատեանին անդամներուն։

ԵՈՀԱՆՆԷՍԲՈՒՐԳ.— Քաղաքացիներու գումարումի մը մէջ Գործադիր ժողովին դեր-նախագահ և բանակին ընդհ. զօրապետ Պ. Փոպէոֆ ճառ մը արտասանելով ըսաւ թէ կարելին ի գործ պիտի դնէ խաղաղութիւնը պահպանելու համար, բայց եթէ Թրանսվալ ըստիպուի պաշտպանելու իր անկախութեան համար, ինքը չպիտի խնայէ իր արիւնը և իր ինչքը։

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Կը հաւաստուի թէ կընեազվիչի դատը պիտի սկսի յառաջիկայ չաբթու։ Պելկրատի մէկ քանի օտար դեսպանները խոստացան ներկայ ըլլալ դատավարութիւններուն։ կամ իրենց թղթակիցները ղրկել հոն։

ՊՈՒԽԲԻՆ.— Ռումանիոյ թագաւորը և թագուհին Բէչթայի ճամբով Բահաց (Զուիցերիա) մեկնեցան։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 29 օգոստոս.—Յարաբերութիւններու սաստիկ ձգտում մը կայ Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ. Զինու մէջ Ռուսական սեվփականութիւններուն ազդեցութիւն։

Գնդապետ Գօտրէ այսօր վկայութեան կոչուելով Ռէննի Զինուորական Ատեանին առջեւ, խոստիւ կը քննադատէ տեղեկութեանց դիւանը։ Գնդապետը համոզուած է Տրէյֆիւսի անմեղութեան, և կը հերքէ Զօր. Ռոժէի վկայութեան մէկ մասը։ Նիսաը կը շարունակուի։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

Գրամափոխ բնիկ ապրանքու

Մեճիտիէ արծաթ	Ղրշ.	102.—
Մեճիտիէ	»	99.—
Անգլիական ոսկի	»	109.36
Ֆրանսական ոսկի	»	87.09
Բրիմիզ	»	51.05
Բուպլի թղթագրամ	»	8.6
Լոնտոն 3 ամիս		109.32
Բարիզ »	»	23.15
Նիւորկ մանաս		10.97

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱՀԱՐԱՆՆԵՐ

28 Օգոստ. ԼՈՆՏՈՆ ԲԱՐԻԶ

	Անգ. ոսկի	ֆր.
Անգլ. գանս.	105.—	
Օսմ.գանս. Սեռ. B	46.59	17.75
» » » C	26.22	26.80
» » » D բաց.	23.—	23.25
» » » D գոց.	23.—	23.25
Գրէտի Լիանէ		953.—
Օսմանիէ		625.—
Օսմ. Մաքսատուն		503.—

ՍՆՈՒՆԴԻ ԽՆԴԻՐԸ

ՔՄԱՀԱՃ ԳԱՂԱՓԱՐՆԵՐ

Շատերը հարկաւ գիտեն թէ հնդկահաւերը Թուրքիան ալ կուտեն, թէ չուները հաց կ'ուտեն, և երբեմն ուխտի կամ խաղողի նման։ բոլորնին նիւթեր ալ կ'ուտեն, թէ կատուները չատ անգամ սեղանի աւելցուկ մսեղէն և բանջարեղէն ամեն ինչ կ'ուտեն։ Ինչպէս այս բացատրութիւնները կամ բնութեան հակառակ այս վարժութիւնները չեն ժխտեր վերոյիշեալ անասնոց բուսակեր կամ գիշակեր ըլլալը, նմանպէս ալ

մարդոց գաղափարու սովորութեանը մէջ ուսուցու վարժուած ըլլալը չի կրնար ապացուցանել թէ բնութիւնը վճարդ-պահանջեր ստեղծած է։ Սասամօքար ամեն ինչ կ'ընդունի. ասիկայ փաստ մը չէ թէ պէտք է ամեն բան ուտել։

Նոյնպէս բնութեան օրէնք մը չէ որ մարդը իր ուտելիքները եփելէ վերջը ուտէ. այս եփելու գործողութիւնը մարդուս հնարքն է, որ անհգական նիւթերու օգտակար յատկութիւնները ջերմութեամբ ջնջելէ ուրիշ օգուտ չունի. Ասկէ բնակ ճաշը եփածէն աւելի դիւրամարս և հետեւաբար աւելի սննդարար է. և բնութիւնը ամեն բան ուտելու պատրաստ վիճակի բերելով կը շնորհէ մեզի։

Ափսո՜ս որ այսպէս մարդս բնականէն հեռանալով, և տեսակ տեսակ մեքենական սովորութիւններ առնելով իր առողջութիւնը գրեթէ փճացուցած և կեանքը կարճեցուցած է։

Ինչո՞ւ համար ծառի մը վրայ աղուոր և գոյնզգոյն պտուղներ տեսած ատեններս, խակն փրցնելով հում հում ուտելու փափաք և բնական ախորժ մը կը զգանք, մինչդեռ միեւնոյն ծառին վրայ նոյնպէս աղուոր և գոյնզգոյն փետուրներով թռչուն մը, կամ վարը ոչխար մը կամ եզ մը տեսած ատեններս, թէեւ անօթի ալ ըլլանք, զայն յօշոտելով արիւնը ծծելու և միսը մինչեւ ոսկորներքնելու ցանկութիւնն ու ախորժը չենք զգար, և այդպէս ընելու խորհուրդն անգամ զմեզ կը խորշեցնէ և վախազդութիւն կ'երեւի մեզ։ Ահա այս բնական զգացումը մարդուս գիշակեր, այսինքն մսակեր չըլլալուն առաջին և գլխաւոր ապացոյցն է. Թո՛ղ ատամներու, աղիքներու են. անդամազննական միւս ապացոյցները։

Ես անձամբ փորձ ըրի և համոզուեցայ թէ մարդ առանց մսի խիստ լաւ և առողջ կ'ապրի և ա՛լ թէ՛ ծանր և թէ՛ թեթեւ հիւանդութիւններէ ալ յիշատակ վերծ կը մնայ։ Ես արդէն տկարակազմ ըլլալով, ասկէ մինչեւ 4 տարի առաջ թէ՛ բանջարեղէն և թէ միանգամայն առատ միս կ'ուտէի, աւելի զօրանալու և չհիւանդանալու մտօք. բայց ընդհակառակն մեծ ու պզտիկ զանազան տկարութիւններով կը տառապէի միշտ։ Օր մը բանջարակերութեան վրայ գրըուած գիրք մը անցաւ ձեռքս. հետաքրքրութեամբ կարդացի, բաւական համոզուեցայ և ուզեցի փորձել. քանի մը շաբաթ, քանի մը ամիս շարունակեցի փորձս, իրօք լաւ արդիւնք տեսայ. և այն ատենէն իսկ ուխտեցի բնաւ մսեղէն չուտել։ Վարժուեցայ դիւրաւ և չուտով. առջի բերան մսեղէն կերակուրներու հոտերը կը գրգռէին զիս, սակայն հետզհետէ անոնցմէ ալ զզուելու սկսայ։ Անկէ ի վեր չորս տարի է, բերանս մսեղէն դըպած չեմ։ Կ'ուտեմ զանազան բանջարեղէններ և ընդեղէններ խիստ պարզ եփուած, պտուղներ, կաթ, կարագ, թարմ պանիր, մածուն և գեղջկական կոշտ հացը։ Փառք Տիրոջ, չհիւանդացայ. կազմս աւելի զօրացած է. մտա-

յին և ֆիզիքական աշխատութեանց աւելի կը տոկամ. վերջապէս հիմայ ինքզինքս աւելի առողջ և լաւագոյն կը զգամ քան չորս տարի առաջ։— Եւ պիտի չշարունակեմ. քանզի ո՞վ չուզեր առողջ և երկար ապրիլ։

Ասի, որկրամոլներու և բժիշկներու ոմանց գործին չի գար. անոնք ալ թո՛ղ ուզածնին ընեն ու ըսեն։

Յ. ՍԱԼԱՆԵԱՆ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Ի ՔԱՆՂԱԼԹԻ

Վարժարանս հաստատուած է 1857ին. նպատակն է աշակերտաց կրօնական, բարոյական և գիտնական կրթութիւն մը տալ, որով կարող ըլլան յաջող ապագայ մ'ունենալ, և իրենց անձին, ընտանեաց, հասարակութեան, ազգին եւայլն օգտակար անդամներ ըլլալ։ Վարժարանիս Վարչութիւնը՝ Վիեննայի Մխիթարեանց ձեռքն է, որոնք անընդհատ հսկողութեամբ կը ջանան վարժարանը միշտ ի կատարեալ բարեկարգութեան պահել։ Ուսուցչական մարմինը (corps enseignant) կը բաղկանայ Միաբաններէ և վկայեալ արտաքին ուսուցիչներէ. այս վերջիններն՝ անցեալ շրջանին մէջ՝ 10 էին թուով։

Ուսմանց ծրագիրն է՝ արդի երկրորդական դպրոցներու (école secondaire moderne) յատուկ յառաջագիրը, որ կը համապատասխանէ գերմանական Բէալական դպրոցին (Realschule) յառաջադրին. բայց ըստ կարի յարմարցուած է այս ծրագիրը միջավայրին պէտքերուն։ Վարժարանիս կատարեալ ընթացքն աւարտող աշակերտները կրնան շատ դիւրութեամբ՝ և առանց քննութեան, Եւրոպայի որ և է բարձրագոյն վարժարանն յաճախել՝ ուսմունքը շարունակելու համար (ինչպէս ունինք աշակերտներ ի Վիեննա, Նանսի և Գաղղիայի ուրիշ քանի մը քաղաքներու մէջ), և կամ կրնան վաճառականութեան ձեռնամուխ ըլլալ։ Լեզուներու համար ունի վարժարանս նոր մեթոտ մը, որուն վրայ խօսած ենք արդէն վարժարանիս անցեալ շրջանին «տարեկան տեղեկագրին» մէջ, որ տպուած է և կը տրուի խնդրողներու։

Վարժարանս կը գտնուի ընդարձակ, ծառալից պարտէզի մը մէջ, ունի իւր յատուկ բժիշկն և իւր դեղարանը։— 1899-1900 դպրոցական տարին պիտի սկսի սեպտեմբեր 1/13ին՝ չորեքշաբթի օրը։ Դպրոցամուտի քննութիւնները պիտի կատարուին մինչեւ երկուշաբթի՝ սեպտեմբեր ամսոյ 6ը, և այս վերջին օրը ժամը 8ին (ըստ Եւր.) կանոնաւորապէս պիտի սկսին դասերը։ Վարժարանիս նկատմամբ ընդարձակագոյն տեղեկութիւններ ուզողը, թող խնդրէ վարժարանի Վարչութենէն՝ վարժարանիս ծրագիրը, և կամ գիմէ հետեւեալ հասցէին՝

Հ. Գաբրիէլ Վ. Մէնէվիշեան
Կ. Պոլիս, Բանկալթի
P. GABRIEL Dr. MENEVICHIAN
30—15 Constantinople, Pancalti

ԿԱՐԱԳ ԻՒՂ

Զուտ, անխառն և առանց աղի, աժան գնով կը ծախուի Կէտիք Փաշա պահականոցին դէմ, կաթնավաճառ Հասան էֆ.ի թիւ 75 խանութը, ուր դիմողները շատ գոհ պիտի մնան։

ԲԱԹՈՒՄ
ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔԻ ԽՍԱԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ
Ի ԹԷՔԻԱ

Բերայի Թաղ. Խորհուրդը նկատելով թէ աղջկանց բարձրագոյն վարժարանի մը պակասը զգալի է մայրաքաղաքիս, մանաւանդ Բերայի մէջ, ուր տարրական նախակրթարանաց շրջանաւարտ աշակերտուհիք կարենան շարունակել իրենց ուսման ընթացքը և նկատելով թէ առ ի չգոյէ այդպիսի ուսումնարանի մը, շատերը ստիպուած են օտար վարժարանները դիմել, որոշած է Խսաեան վարժարանի մէջ աղջկանց համար բարձրագոյն նախակրթութեան երկամեայ դասընթացք մը որուն մէջ պիտի աւանդուին մայրաքաղաքիս ամենէն նշանաւոր ուսուցչաց միջոցաւ և բարձրագոյն նախակրթութեան համապատասխան աստիճանով հետեւեալ առարկաները։

1. Կրօնք և Եկեղեցական Պատմութիւն
2. Բարոյագիտութիւն և առտնին տընտեսութիւն
3. Հայերէն, Հայ. մատենագրութիւն, գրագիտութիւն
4. Ֆրանսերէն. — Բաւական վարժութեան մասնաւոր ոյժ պիտի տրուի։
5. Անգլիերէն
6. Պատմութիւն
7. Աշխարհագրութիւն
8. Բնական գիտութիւնք
9. Ջափական գիտութիւնք և Տիեզերագրութիւն
10. Գծագրութիւն, Նկարչութիւն, գըծագիտութիւն
11. Ձայնական երաժշտութիւն և դաշնակ
12. Առողջապահութիւն
13. Ձեռագործ, կար ու ձեւ։

Այս տարի միայն մէկ դասընթացք կը բացուի Սեպտ. 1ին։

Աշակերտուհեաց արձանագրութեան, ընդունելութեան պայմանաց և մուտ քննութեան եղանակի մասին տեղեկութիւն առնելու համար պէտք է դիմել Խսաեան վարժարանի տնօրէնութեանը Դշ. Եշ. և Շբ. օրեր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։

Մուտ քննութիւնները կ'սկսին օգոստոս 20ին, ուստի աշակերտիլ փափաքողները այդ թուականէն առաջ արձանագրուած պէտք է ըլլան։

Ո և է տարրական նախակրթարանէ շրջանաւարտի վկայական ունեցողները մուտ քննութենէ ազատ են և կ'ընդունուին Ա. դասարանը։

Թաղական Խորհուրդս ներկայիս հրաւէր կը կարդայ Բերայի և մայրաքաղաքիս ամեն թաղերու Ազգայնոց որ գնահատելով Ազգ. հարազատ կրթութեան կարեւորութիւնը և օգտակարութիւնը՝ օգտուիլ փութան ներկայացող այս առիթէն, նախամեծար համարելով զայն օտար կրթութենէ։

Կնք. Թաղ. Խորհրդոյ Բերայի
Բերա, 16 յուլիս 99 — 10—10

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՊԱՐՏԻԶԱԿ

20րդ տարեշրջանը կը սկսի Սեպտ. 5ին (Ն. Տ.)։

Մանրամասնութիւններու համար դիմել Մր. Փիթթ, Պայպըլ-Հաուզ, Պոլիս, կամ վարժարանին տնօրէն՝ Տր. Չէմպըրսի, Պարտիզակ։ 20—8

ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ ՎԱՐԺԱՐԱՆՔ
ԲԱՆԿԱԼԹԻ
Երկրորդ տարեշրջան

1. ԱՌԵՒՏՐ. Վարժարանին մէջ աշակերտք կ'ուսանին վաճառականութիւն, գործնական տոմարակալութիւն, թղթակցութիւն և լեզուներ։

2. ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑԸ, 15-20 տարեկան տղաք, մէկ տարուան մէջ, կ'ուսանին ելեկտրականութիւն, ատաղձագործութիւն։

3. ԼԵԶՈՒԱԳԻՏԱԿԱՆ վարժարանին մէջ աշակերտուհիք կ'ուսանին լեզու, կենդանի տոմարակալութիւն, թղթակցութիւն և ձեռագործ։

4. ԱՐՈՒԵՍՏԱՆՈՑԸ ձրի կ'ընդունուին նախակրթական ուսմունք ձեռք բերած օրիորդներ, որոնք պիտի ուսանին կար, ձեւ, ծաղկաձեւ կարել, գործ շինել են։ (Բիչ շատ աշխատիլ կրցողներուն օրական կամ ամսական կը տրուի տեսչութեան կողմէ։)

5. ԿԻՐԱԿՆՈՐԵԱՅ վարժարանը գըրագրութեան և վաճառականութեան հետեւողներ, 7 ամսոյ մէջ, (կիրակի օրեր 3 ժամ գրաղմամբ) կ'ուսանին վաճառ. գիտելիք, տոմարակալութիւն և հաշուագիտութիւն։

Մանչոց վարժարանին մէջ այս տարի աւանդելի լեզուներն են հայ. օսմ. ֆրանս. գերմ. և անգլիերէն։

Աղջիկներն ալ հետզհետէ պիտի սորվին այս լեզուները։

Սոյն վարժարանաց վերաբացումը եղաւ օգոստ. 2ին։

Գաւառացի գիշերօթիկ ուսանողներն ամենէն ուշը, սեպտ. 1ին հասած ըլլալու են վարժարան։

Ասկէ աւելի տեղեկութիւն ստանալ փափաքողք հաճին դիմել Առեւտրական Վարժարան. Բանկալթի Իճատիյէ փողոց։ Հիմնադիր-Տնօրէն
4—10 ՅԱԿՈԲ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԺԹ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ 1899-1900

Վարժարանիս ԺԹ. տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ (1899) սեպտ. 1ին։ Նորեկ աշակերտաց մուտքի քննութիւնները տեղի կ'ունենան օգոստ. 30ին և 31ին. իսկ դասերը կանոնաւորապէս կը սկսին սեպտ. 1 ին։

Թոշակաւոր աշակերտաց ընդունելութեան պայմաններուն և այլ տեղեկութիւններու համար, ծնողք կամ պաշտպանք կրնան այժմէն դիմել ի Կ. Պոլիս Ազգ. Պատրիարքարանը և կամ ի Կարին վարժարանին տեսչութեան։

Յառաջիկայ տարուան համար ձրիավարժ սանուց ընդունելութիւնն արդէն կատարուած ըլլալով, այդ մասին ո և է դիմում առանց հետեւանքին պիտի մնայ։ Կնք. տեսչութեան
20—11 Սանասարեան Վարժարանի

Կ'ՈՒԶԷ՞Ք
ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ ԿԵՐԱԿՈՒՐ ՈՒՏԵԼ

Մի դնէք այն խարդախուած իւղերը, որոնք կը ծախուին ամէն կողմ։ Դիմեցէք Էմին Էօնիւ, Շէթայնի վաճառատան դիմացը թիւ 48 խանութը։ Հոն պիտի գտնէք Հալէպի Հատիյայի անուանուած զուտ կարագ իւղը, որուն նմանը ստուգիւ չկայ Պոլսոյ մէջ, և որ յատկապէս պատրաստուած է առողջ և գէրօշխարններուկաթէն։ Յաճախորդները մեծապէս գոհ պիտի մնան այս իւղէն, որ արդէն մահաչուէր կը վաճառուի։ Ուստի ո՛վ որ անխարդախ և ընտիր իւղ գործածել կ'ուզէ, թող անգամ մը դիմէ նոյն խանութը։ 20—20

ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՅ
ՍԿԻՒՏԱՐ

Հինգ Տարեշրջան

Վարժարանիս վերաբացումը տեղի կ'ունենայ յառաջիկայ սեպտ. 1, Չորեքշաբթի օր և դասերը կ'սկսին յաջորդ Չորեքշաբթի, Սեպտ. 8։

Կարգափոխութեան համար վերաքննութիւնք պիտի կատարուին Սեպտ. 6 և 7, Երկուշաբթի և Երեքշաբթի օրերը։

Կարելի է տեսնել Տնօրէնը դպրոցին մէջ ամէն Ուրբաթ և Կիրակի օրեր մինչև Սեպտ. 1, իսկ անկէ յետոյ ամէն օր։

1899 Օգոստ. 11 Հիմնադիր-Տնօրէն
Սկիւտար Ռ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ
8—4

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Տնօրինութեամբ
ՏԻԿՆԱՅՔ ՏԸՎԾ ԵՒ ՇԱՅՆԻՐԻ
Ենիշէհիր փողոց թիւ 35 Բերա

Դասաւանդութիւնները պիտի սկսին 6/18 սեպտեմբեր երկուշաբթի։

Մասնաւոր խնամ պիտի տարուին օտար լեզուներու, գծագրութեան և երաժշտութեան։

Հայերէն դասաւանդութիւն կ'ըլլայ վարժարանին մէջ որուն համար մասնաւոր թոշակ մը չպիտի առնուի եթէ վարժարանին մէջ առնուազն 10 հայ աշակերտուհիներ գտնուին։

Արձանագրուելու և տեղեկութիւններ առնելու համար դիմել երկուշաբթի օրեր նոյն վարժարանը Ենիշէհիր փողոց թիւ 35։ 10—5

ԶԱՎՈՒՇ ՕՂԼՈՒԻ
ՍԻԿԱՌԻ ԹՈՒՂԹ

Բարակ և ընտիր սիկառի թուղթ գործածել փափաքողներուն կը յանձնարարուի Զավուշ Օղլուի գործարանին սիկառի թուղթը, որ խաչիկս նշանը կը կրէ։

Այս սիկառի թուղթը շատ տարիէ ի վեր մեծ յաջողութիւն գտած ըլլալուն համար, անոր բազմաթիւ կեղծերը ելած են։ Ուստի բուն իսկ Զավուշ Օղլուի թուղթը ասոնցմէ զանազանելու համար, խաչիկսի նշանը կրող թուղթերուն ամէն մէկ թերթին վրայ՝ առանց մեղանի՝ և կնիքի ձեւով այդ նշանը, և Թուրքերէն լեզուով «Զավուշ Օղլու» գրուած պէտք է ըլլայ։ Դարձեալ «Սթանպօլ» անուն սիկառի թուղթերը՝ պէտք է դիտել թէ «Զավուշ Օղլու»անունը և երկու սեւ նշան կը կրե՞ն։ 78—4

ՏՕՔԹԷՕՐ Ե. ՄԱՍԻՍ
Բերա, Թագսիմ փողոց, թիւ 10

Ամէն տեսակ ներքին հիւանդութիւններէ զատ կը դարմանէ մասնաւորապէս և խնամով Ցրտային թոքատապերը, տուբերկուլոզ, ախտերը, ծննդաբերական գործարաններու և բաղնեական հիւանդութիւնները։

Իր տանը մէջ կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէն վերջը։ Դշ. օրերը 7էն 10 ձրի աղքատաց։ 24—9

"ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ,, Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (72)

ՖՕՐԹՈՒՆԷ ՏԻՒ ԲՈՒԱԳՕՊԷ

ՀԱՆՐԱԿԱՌՔԻՆ ՈՃԻՐԸ

Ցնկարծ լոյս մը ծագեցաւ մտքին մէջ։

—Բորթ-Սէն-Մարթէնի թատրոնին մէջ տեսածս է. մրմռաց։

Այս հանդիպումը շատ զարմանալի էր, մեծ մտահոգութիւն պատճառեց Ֆրընէօզի։

Բանի մ'օրէ ի վեր ոչ եւս կը հաւատար հանրակառքի ոճրին, և դեռ քիչ մ'առաջ գերազանց պատճառներ գտեր էր ինքնիրեն, ապացուցանելու թէ Պինոսի գաղափարները բացարձակապէս ցնորական էին, և թէ Պիանքա Սաթթառի բնական մահով մեռած էր։

Բայց հիմա իւր բոլոր կասկածները կը նորոգուէին։

Ի՞նչ պատճառաւ այդ կինը հոն կը գտնուէր Պիանքայի գերեզմանին քով։ Սոֆի Բօրնիւի հարցման տուած բացատրութիւնները իւր ներկայութիւնն արդարացնելու համար մտածուած պատրուակներ կը թուէին պարզապէս։ Ինչո՞ւ համար դոչեր էր թէ «կարելի չէր», երբ պառաւն յայտներ էր թէ գերեզմանին վրայ աղօթող աղջիկը մեռնողին քոյրն էր։

Այս ամէն խորհրդածութիւնները Ֆրընէօզ մէկ վայրկեանի մէջ ըրաւ, և միանգամայն հարցուց ինքնիրեն թէ ի՛նչ ընթացք պիտի բռնէր։

Կինկանը քով երթալ և հարցաքննե՞լ։ Ի՞նչ իրաւունքով։ Ապացոյց մը չունէր անոր դէմ, և ան ալ պարտական չէր իրեն պատասխանելու։ Ասկէ զատ՝ Բիա կրնար տեսնել ու լսել ամէն բան. կը մեռնէր խեղճ աղջիկը, որուն դիւրազգածութիւնը սաստիկ գրգռուած էր։

Աւելի լաւ չէ՞ր ըլլար ծածկել իւր տպաւորութիւններն և անտարբեր դէմքով դիտել այդ կինը, որուն վրայ կասկածելու այնչափ պատճառներ ունէր։

—Բօրնիւի միջոցով, որ կապուած է անոր հետ, կրնամ գիտնալ ուր բնակին և ի՛նչ ընելը, կ'ըսէր մտքէն, մինչեւ իսկ պէտք եղած խուզարկութիւնն ես ինքնս ընելու պէտք չեմ ունենար։ Պինոս գոհութեամբ կ'ստանձնէ գործը։

Այս ուղիղ խորհրդածութեամբ որոշեց եա կենալ. բաւական համարեց այն կերպով շարժիլ, որով աւելի մօտեցաւ երկու կիներուն, որք խօսակցութիւնը կը շարունակէին, և թէպէտ կամացուկ կը խօսէին, կրցաւ լսել սա խօսքը անծանօթին բերնէն։

—Որովհետեւ հետերնիդ ընկեր ունիք, սիրելի՛ս, պիտի մեկնիմ ձեզնէ, բայց կէս օրէն ետքը նորէն կը տեսնենք զիրար։

—Ես ձեզի կուգամ, գոչեց պառաւը. ըսելիք շատ բաներ ունիմ. շատոնց ի վեր է որ խորհուրդ տուած չէք ինծի։

—Պատրաստ եմ ծառայել ձեզի, սիրելի Սոֆի. միայն թէ մինակ եկէք։

Եւ պառաւին ականջին ծռելով ուրիշ պատուէր մ'ըրաւ, զոր Ֆրընէօզ չի լսեց, բայց գուշակեց։

—Կը պատուիրէ որ իւր բնակավայրը չիմացընէ ինծի, ըսաւ ինքնիրեն։

Ասոր վրայ, երկու բարեկամուհիներն իրարու ձեռք սեղմեցին, և անծանօթուհին մեկնեցաւ առանց նշմարելու թէ հոն երկու մարդ կային որ զինքը կը դիտէին։

Պինոս ալ հետաքրքրուեր էր այդ կնոջ երեւումէն, որ ճշդիւ իրենց հասած ժամանակը ներկայացեր էր. և միտքը դրեր էր որ անոր վրայ տեղեկութիւն ուզէ նախախնամական Սոֆի Բօրնիւէն։

Նոյն միջոցին Բիա՝ աղօթքը լմնցընելով ոտքի վրայ ելաւ լալով. և քանի մը վայրկեան վանդակապատին յեցած՝ քրոջը գերեզմանը դիտելէ ետեւ՝ Ֆրընէօզի դարձաւ։

—Շնորհակալ եմ, ըսաւ անոր կարուկ ձայնով մը, մնաք բարո՛վ։

—Ի՞նչպէս մնաք բարով, գոչեց Ֆրընէօզ։ Կը յուսամ որ առանց ինծի չպիտի մեկնիս։ Մեզ բերող կառքը Բիկալ հրապարակը պիտի տանի մեզ. նախաճաշ պիտի ընես աշխատանոցիս մէջ, և ետքն ալ պիտի շարունակենք մեր նիստը, որ ընդմիջուեցաւ երէկ։

—Ոչ, ես այլեւս տիպարի պաշտօն չպիտի կատարեմ։

Ֆրընէօզ պիտի պոռար, բայց չուտով միտքը բերաւ թէ Պիանքայի գերեզմանը հոն աչքին առջին էր, և թէ ժամանակը չէր վիճաբանութեան մըտնելու գլուխը տաքցած աղջկան մը հետ որ անշուշտ շատ չանցած պիտի փոխէր կարծիքը։

—Լաւ, այսօր արձակուրդ կուտամ քեզի. դուն հիմա խորապէս յուզուած ես, և պէտք է որ քիչ մը հանգիստ ընես։ Պիտի սպասեմ որ սրտիդ ցաւը հանդարտի. բայց պիտի թողուս ինծի որ քեզ Ֆոպէ-Սէն-Դէնար տանիմ։

—Տէ՛ զԱպէս փողոցէն անցնելով, ըսաւ Բօրնիւ, որ կամացուկ մը քովերնին մօտեցեր էր։ Պէտք է որ օրիորդը գայ և առնէ իւր քրոջը լաթերն ու թուղթերը, ես չեմ ուզեր զանոնք պահել։

—Պարապ բան է, տիկին, մրմնջեց Բիա, առանց յուզուելու. ես բան մը չեմ պահանջեր քրոջս ունեցածներէն։

—Դուն մի պահանջեր, բայց ես անպատճառ քեզի պիտի յանձնեմ։ Ես գիտեմ հիմա քու բնակարանդ, և կը ղրկեմ քեզի։

«Բայց ես հիմա գործ մը չունիմ հոս, և պէտք է որ երթամ թոթվեմ նա գարշելի պարտիզպանը, որ ստակներս առաւ և թաղար մը չահօքրամ չի ղրկեց հոս։ Ահա կ'երթամ։

—Ոչ առանց ինծի, օրիորդ Սոֆի, գոչեց Պինոս ես չպիտի զատուիմ քեզմէ։

Եւ վազեց թեւը տալու անոր. ան ալ ընդունեց խօսքեր մրմռալով, որք անշուշտ մեծարանք չէին։

(Շարունակելի)